

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 października 2019 r., Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie sygn. akt XP 478/19 z powództwa S. S. (1) przeciwko Wytwórni (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w Z., o ustalenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze, nakazanie wydania nowego świadectwa pracy, alternatywnie sprostowanie świadectwa pracy oddalił powództwo (pkt. I wyroku), zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II wyroku).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

S. S. (1) był zatrudniony w Wytwórni (...) S. A. z siedzibą w Z., na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy od września 2005 r. do 31 grudnia 2013 r. Zgodnie z treścią umowy o pracę z dnia 15 września 2005 r., powód został zatrudniony na stanowisku kierowcy i operatora urządzeń pakujących w dziale produkcji suchej.

W świadectwie pracy z dnia 31 grudnia 2013 r., pracodawca wskazał, że powód był zatrudniony na stanowisku kierowcy i operatora urządzeń pakujących, mechanika wózków widłowych oraz, że powód nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

Pismem z dnia 10 stycznia 2019 r. pełnomocnik powoda wystąpił do pozwanego z wnioskiem o sprostowanie świadectwa pracy powoda z dnia 31 grudnia 2013 r., poprzez zamieszczenie informacji o zatrudnieniu powoda na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Pismem z dnia 29 stycznia 2019 r. pozwany nie uwzględnił wniosku o sprostowanie świadectwa pracy.

Głównym celem zatrudnienia powoda było powierzenie mu funkcji kierowcy. Pozwana firma charakteryzuje się sezonowością sprzedaży, dlatego wykorzystuje możliwość zatrudniania pracowników na stanowiskach łączonych. Pozwana obawiała się, że może nie mieć dla powoda zadań, aby w pełni wypełnić mu etat kierowcy, dlatego zastrzegła możliwość powierzenia zadań na produkcji.

W spornym okresie, powód pracował w godzinach od 6 do 14. Najczęściej otrzymywał polecenie kursu po mączki dolomitowe, kwarcowe do miejscowości G. –L.. Wyjazd następował pomiędzy godziną 6,00 – 6,30, a powrót ok. 12.30. Po powrocie ok. godziny trwał rozładunek. Raz na kwartał na 2-3 dni był oddelegowywany do napraw mechanicznych samochodów, najczęściej ciągników. Niekiedy powód wykonywał drobne naprawy przy samochodzie ciężarowym, który prowadził.

W początkowym okresie pozwana posiadała dwa pojazdy, jeden marki V., drugi (...). Na początku powód jeździł V. z S. S. jako zmiennikiem, a następnie po zlikwidowaniu tego samochodu z D. J. (...). Powód jeździł albo z naczepą, albo z beczką cementową. Przy maszynach pakujących powód mógł pracować dwa trzy razy do roku, były to sytuacje sporadyczne.

W grudniu 2005 r., styczniu oraz lutym 2006 r. powód był oddelegowany na trzy miesiące na warsztat wózków widłowych. (dowód: zeznania powoda, k. 80 v.)

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka S. B., że po zakończeniu kursu, który zazwyczaj trwał 6 – 6,5 godziny, powód udawał się do warsztatu mechanicznego celem dokonywania napraw przy samochodach lub przy wózkach widłowych. Z zeznań pozostałych świadków oraz powoda wynika, że po powrocie z trasy powód musiał być jeszcze obecny przy rozładunku. Według powoda rozładunek trwał ok. godziny i polegał na podjechaniu przez powoda beczką pod jedną z rur silosu, którą pod ciśnieniem pobierano dostarczony samochodem produkt. Jeśli zaś chodzi o rozładunek naczepy

skrzyniowej, to powód podjeżdżał pod magazyn, gdzie dalszym rozładunkiem zajmował się magazynier. Powód był przy tym obecny.

Reasumując, w całym okresie zatrudnienia, z wyłączeniem grudnia 2005 r. oraz stycznia i lutego 2006 r. powód wykonywał obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. Zazwyczaj powód wykonywał jeden kurs dziennie do miejscowości G. – L. i zajmował on powodowi 6 – 6, 5 godziny. Po powrocie z trasy powód uczestniczył w rozładunku przywiezionego przez siebie surowca, który trwał ok. godziny. Pozostały czas pracy powód wykorzystywał na utrzymanie pojazdu (drobne naprawy). Do pracy na produkcji lub w warsztacie mechanicznym powód był kierowany sporadycznie, kilka razy w roku. Celem zatrudnienia powoda było powierzenie mu zadań kierowcy pojazdu o ładowności powyżej 3,5 tony.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, iż wniesione powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd podniósł, iż zgodnie z art. 189 KPC powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Powód uzasadniał interes prawny chęcią uzyskania wyższych świadczeń emerytalnych w przyszłości. Zdaniem Sądu, rację ma strona pozwana, zarzucając, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym ustaleniu.

Dział VIII Wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. Nr 8, poz. 43) wymienia prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Stosownie do § 4 ust. 1 pkt. 1 i 3 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu I instancji, możliwość uzyskania przez powoda, w przyszłości, wcześniejszej emerytury z ZUS nie uzasadnia ustalenia w procesie wytoczonym przeciwko pracodawcy faktu takiego zatrudnienia.

Po pierwsze: zgodnie z art. 366 KPC wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej, tylko co do tego, co, w związku z podstawą sporu, stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Wyrok uwzględniający powództwo nie będzie, zatem, wiązał organu rentowego, który samodzielnie ustala spełnienie wszystkich przesłanek emerytury. Bezasadne jest, zatem, czynienie w niniejszym postępowaniu żądanego ustalenia, zwłaszcza, że od decyzji ZUS w przedmiocie emerytury powoda będzie przysługiwało odwołanie do Sądu Okręgowego w Łodzi, który jest sądem wyższej instancji od sądu rozpoznającego niniejszą sprawę. Brak jest, więc, podstaw do wkraczania przez tut. Sąd w materię powierzoną do rozpoznania sądowi wyższej instancji.

Po drugie: powodowi służy inna droga zabezpieczenia swoich praw, a mianowicie wynikająca z art. 38 oraz 83 ust. 1 pkt. 3 ustawy dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887), zgodnie z którym w razie sporu dotyczącego obowiązku ubezpieczeń społecznych Zakład wydaje decyzję osobie zainteresowanej oraz płatnikowi składek. Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru (...). Wytoczona przez powoda sprawa ma de facto charakter sprawy ubezpieczeniowej, bowiem na podstawie art. 35 oraz 36 ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.) pracodawca opłaca składki na Fundusz Emerytur Pomostowych w wysokości 1,5 % podstawy wymiaru. Powód powinien wystąpić do organu rentowego z wnioskiem o wydanie decyzji w przedmiocie wymiaru składki. Wskazany tryb zabezpiecza zarówno interes powoda, jak i interes organu rentowego, który jest obowiązany do poboru składki na (...), z którego, w przyszłości, będzie finansowana emerytura powoda.

Powód mógł również zrealizować ochronę swoich przyszłych praw emerytalnych w trybie sprostowania świadectwa pracy, o czym został należycie pouczony w jego treści. Powód nie złożył jednak w trybie, o którym mowa w art. 97 par. 2 (1) KP odwołania do Sądu Pracy od odmowy sprostowania świadectwa pracy, o czym pracodawca powiadomił pełnomocnika powoda w piśmie z dnia 29 stycznia 2019 r. Wskazanie zatrudnienia w warunkach szczególnych w

świadczenie pracy zabezpiecza zarówno interes powoda jak i organu rentowego, bowiem obliguje pracodawcę do uiszczenia stosownych składek na (...). Na podstawie świadectw pracy, organy rentowe, dokonujące kontroli mogą obligować pracodawców do uiszczenia składek ZUS w prawidłowej wysokości. Takiego charakteru nie ma wyrok ustalający treść stosunku pracy, który nie musi podlegać okazaniu przez płatnika składek w trakcie kontroli ZUS.

W ocenie Sądu wbrew twierdzeniom pełnomocnika powoda, wytoczona sprawa tylko z pozoru ma charakter sprawy pracowniczej dotyczącej ustalenia warunków zatrudnienia. W rzeczywistości mamy to do czynienia ze stosunkiem trójstronnym pomiędzy pracownikiem, pracodawcą a organem rentowym, który pobiera składki oraz wypłaca emerytury. Ustalenie, czy powód pracował u pozwanego w warunkach szczególnych powinno nastąpić z udziałem tych trzech podmiotów.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, podziela tezy wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi w sprawie o sygn. akt VII Pa 108/15, dotyczącego analogicznego stanu faktycznego i prawnego. Sąd Okręgowy wskazał, że pracownik nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku pracy (jego treści), gdy wnosi takie powództwo wyłącznie w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu, w szczególności w sprawach zakresu ubezpieczeń społecznych (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1979 r., III PZP 17/78, OSNCP 1979 nr 7-8, poz. 143; z dnia 17 czerwca 1987 r., III PZP 19/87, OSNCP 1988 Nr 10, poz. 132; z dnia 3 listopada 1994 r., I PZP 45/94, OSNAPiUS 1995 Nr 6, poz. 74; z dnia 5 lipca 1995 r., I PZP 56/94, OSNAPiUS 1995 Nr 24, poz. 299 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2005 r., I PZP 2/05, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 71 i wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1971 r., I PR 344/71, OSNCP 1972 Nr 5, poz. 89; z dnia 1 grudnia 1983 r., I PRN 189/83, OSNCP 1984 Nr 7, poz. 121; z dnia 17 grudnia 1997 r., I PKN 434/97, OSNAPiUS 1998 Nr 21, poz. 627 i z dnia 23 lutego 1999 r., I PKN 597/98, OSNAPiUS 2000 Nr 8, poz. 301). Brak interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy (ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach) wynika z tego, że organ rentowy samodzielnie ustala okresy przebyte w ubezpieczeniu i inne przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, bowiem całość postępowania dotyczącego nabycia prawa do świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do tego organu zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., I UK 245/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 57). Decyzja odmawiająca ubezpieczonemu prawa do świadczenia emerytalnego (na przykład z powodu nieuwzględnienia okresów jego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach) podlega weryfikacji w postępowaniu odwoławczym przed sądem powszechnym (sądem ubezpieczeń społecznych). Skoro kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego), to pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., niezależnie od tego przeciwko komu (pracodawcy, czy organowi rentowemu) skierował pozew. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r. I PK 108/11 LEX nr 1215409 z uzasadnieniem). Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego, argumentacja Sądu I instancji co do istnienia interesu prawnego w wytoczeniu powództwa – gdyż powód nie może usunąć niepewności co do treści stosunku prawnego w drodze powództwa o świadczenie ani o ustalenie prawa do emerytury w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, bowiem nie osiągnął wymaganego ustawą wieku, a ma jednak prawo do usunięcia stanu niepewności na przyszłość - nie może się ostać. Bezwzględnie nie ma interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. strona domagająca się ustalenia stosunku prawnego lub faktów prawotwórczych, od których zależy jej prawo do świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 marca 2013 r. LEX nr 1298923). Roszczenie pracownika przeciwko zakładowi pracy o ustalenie wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach - dla celów ubezpieczeniowych - podlega oddaleniu z braku interesu prawnego. (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1987 r. III PZP 19/87 OSNC 1988/10/132)

W ocenie Sądu z uwagi na bezskuteczny upływ terminu do wniesienia odwołania od odmowy sprostowania świadectwa pracy oddaleniu podlegało również roszczenie o nakazanie pozwanemu wydania powodowi nowego świadectwa pracy,

z uwzględnieniem, że powód w okresie od 15 września 2009 r. do 31 grudnia 2013 r. świadczył pracę w warunkach szczególnych, w szczególnym charakterze, tj. kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, alternatywnie nakazanie pozwanemu uzupełnienia istniejącego świadectwa pracy z dnia 31 grudnia 2013 r. poprzez uwzględnienie, że powód świadczył pracę w warunkach szczególnych, w szczególnym charakterze, tj. kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 KPC w związku z przepisami par. 9 ust. 1 pkt. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U z 2015 r., poz. 1804) Stawka minimalna w rozpoznawanej sprawie wynosiła 120 zł. i z uwagi na nakład pracy pełnomocnika oraz ilość terminów rozpraw podlegała podwyższeniu do jej trzykrotności.

Apelację od powyższego orzeczenia, w całości, wniósł powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika .

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na treść orzeczenia, tj.:

1. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu podczas gdy:

a. pracownik posiada interes prawny w usunięciu stanu niepewności co do rzeczywistej treści realizowanego stosunku pracy, gdy potencjalne, wynikające z niego roszczenia majątkowe mogą zaktualizować się w przyszłości;

b. przepisy prawa dopuszczają możliwość sprostowania treści świadectwa pracy, w tym prostowania świadectwa w zakresie określenia czy świadczona przez pracownika praca była pracą w szczególnych warunkach (szczególnym charakterze), a możliwość wystąpienia z roszczeniem o sprostowanie świadectwa pracy nie wyłącza interesu prawnego w ustaleniu rzeczywistej treści stosunku pracy, czego domaga się powód, wobec upływu terminu na sprostowanie świadectwa pracy;

2. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu świadczenia pracy w warunkach szczególnych ze względu na brak mocy wiążącej takiego rozstrzygnięcia w toku postępowania o ustalenie uprawnienia powoda do uzyskania emerytury pomostowej, w sytuacji gdy jakkolwiek wyrok taki może nie będzie wiążący w postępowaniu dotyczącym emerytury pomostowej, tak będzie stanowił dowód rozstrzygający okoliczność świadczenia przez powoda pracy w szczególnych warunkach, a nadto będzie korzystał z domniemania prawdziwości jako dowód z dokumentu urzędowego (art. 244 k.p.c.), który byłby relewantny i nie mógłby zostać pominięty w postępowaniu o ustalenie uprawnienia powoda do emerytury pomostowej;

3. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu, podczas gdy roszczenie o sprostowanie świadectwa pracy nie wyłącza interesu prawnego w ustaleniu rzeczywistej treści stosunku pracy, a powód nie powinien ponosić negatywnych konsekwencji zaniechania pracodawcy - niewskazania w treści świadectwa pracy, że powód świadczył pracę w warunkach szczególnych;

4. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu, gdyż powodowi służy inna droga zabezpieczenia jego praw, wynikająca z art. 38 oraz 83 ust. 1 pkt. 3 ustawy dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887), zgodnie z którym w razie sporu dotyczącego obowiązku ubezpieczeń społecznych Zakład wydaje decyzję osobie zainteresowanej oraz płatnikowi składek, podczas gdy przyznanie prawa do emerytury pomostowej nie jest uzależnione od przedłożenia przez płatnika druków (...), czy też opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, lecz od wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze;

5. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu, gdyż przedmiotowe postępowanie ma wyłącznie na celu uzyskanie orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu, w szczególności w sprawach zakresu ubezpieczeń społecznych, podczas gdy powód w chwili obecnej nie jest uprawniony do uzyskania emerytury pomostowej ze względu na nieosiągnięcie jeszcze

wieku emerytalnego, zatem orzeczenie wydane w tej sprawie nie służy przedłożeniu go jako dowód w innym postępowaniu, gdyż inne postępowanie - o ustalenie uprawnienia powoda do uzyskania emerytury pomostowej nie zostało zainicjowane;

6. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu, gdyż organ rentowy samodzielnie ustala okresy przebyte w ubezpieczeniu i inne przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, podczas gdy przedmiotowe powództwo ma na celu sprostowanie stanu niepewności, a jakiegokolwiek prawo wynikające z uwzględnienia sprostowania okoliczności, o które wniósł powód mogą zaktualizować się dopiero w przyszłości, a zatem posiada interes prawny w wytoczeniu przedmiotowego powództwa;

7. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu, gdyż żąda on ustalenia stosunku prawnego lub faktów prawotwórczych, od których zależy jej prawo do świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych, podczas gdy powód nie osiągnął jeszcze wieku uprawniającego go do wystąpienie o przyznanie emerytury pomostowej, nie wszczął postępowania przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, a więc nie można zakładać zaocznie, że powództwo ma na celu wytworzenie dowodów do innego postępowania, a nadto niniejszym powództwem chce usunąć stan niepewności co do rzeczywistej treści stosunku pracy, który realizował;

8. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu, podczas gdy:

a. w razie nieustalenia, że powód świadczył pracę jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony (w świadectwie pracy znajduje się jedynie wzmianka, że powód świadczył pracę jako kierowca), powód nie może powoływać się na doświadczenie zawodowe jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, co w przypadku chęci zmiany pracy przez S. S. (1) rzutuje negatywnie na jego sytuację na rynku pracy;

b. w razie ustalenia, że powód świadczył pracę jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony powód uzyskuje możliwość zmiany pracy w chwili obecnej, gdyż wysługa przepracowanych dotąd lat w warunkach szczególnych, uprawnia go do skorzystania w przyszłości z emerytury pomostowej, w razie nieustalenia powód pozostaje w niepewności co do przysługujących mu uprawnień emerytalnych i pracę w warunkach szczególnych musi świadczyć w dalszym ciągu;

9. art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie posiada interesu prawnego w żądanym przez siebie ustaleniu, podczas gdy ustalenie, że powód wykonywał pracę w szczególnych warunkach w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony wpływa także na jego obecne uprawnienia z tytułu renty, w razie jej pobierania, nieustalenie zgodne z żądaniem powoda spowoduje negatywne skutki dla S. S. (1) w postaci uzyskiwania renty w niższej kwocie;

10. art. 97 § 2 k.p. w zw. z art. 97 § 2¹ k.p. przez uznanie, że roszczenie alternatywne powoda podlegało oddaleniu na skutek bezskutecznego upływu czasu na wniesienie przez S. S. (1) odwołania, podczas gdy termin wskazany w art. 97 k.p. dla pracownika do złożenia odwołania jest terminem instrukcyjnym, a nadto niezłożenie odwołania, a wprost wystąpienie z pozwem do Sądu nie stoi na przeszkodzie merytorycznemu rozpoznaniu sprawy;

11. art. 227 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy, a to uznanie że przedmiotowa sprawa jedynie z pozoru ma charakter sprawy pracowniczej dotyczącej ustalenia warunków zatrudnienia i w związku z tym nieorzecanie w zakresie tej części roszczenia, a oddalenie powództwa w całości, podczas gdy powód wniósł o ustalenie, że świadczył pracę jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, a okoliczności te zostały potwierdzone przebiegiem postępowania dowodowego;

- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 22 § 1 k.p. w zw. z art. 22 § 1¹ k.p. przez ich niezastosowanie, niedokonanie subsumpcji i w konsekwencji błędne orzeczenie, że powództwo jedynie z pozoru ma charakter sprawy pracowniczej dotyczącej ustalenia warunków zatrudnienia i w związku z tym nieczynienie ustaleń w tym zakresie,

podczas gdy żądanie powoda obejmowało ustalenie rzeczywistej treści stosunku pracy, którą świadczył na rzecz pozwanego, a Sąd meriti zaniechał jakichkolwiek czynności w tym zakresie.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o;

- zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości;
- zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego od pozwanego na rzecz powoda, za obie instancje, według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji powoda w całości jako bezzasadnej, nadto zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania odwoławczego w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem II instancji.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W świetle zarzutów skarżącego na etapie apelacji spór w zasadzie sprowadza się do rozstrzygnięcia czy powód ma interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze u pozwanego, czy też nie.

W ocenie Sądu II instancji, orzeczenie Sądu Rejonowego, w tym zakresie, jest w pełni prawidłowe i znajduje oparcie, zarówno w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak i w obowiązujących przepisach prawa.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenie przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Istnienie interesu prawnego stanowi przesłankę merytoryczną rozstrzygnięcia, którą sąd powinien badać w każdym stanie sprawy i z urzędu. /Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 25 czerwca 2015 r. III APa 12/15 LEX nr 1781890/.

Interes prawny powoda w ubieganiu się o wydanie rozstrzygnięcia ustalającego prawo lub stosunek prawny powinien być badany w granicach wyznaczonych potrzebą udzielenia mu żądanej ochrony i wyprzedzać badanie istnienia prawa (stosunku prawnego) objętego jego twierdzeniami o podstawie faktycznej powództwa. Na gruncie art. 189 k.p.c., interes prawny rozumiany jest jako wykazanie potrzeby udzielenia ochrony sferze prawnej powoda, którą to ochronę może on uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2015 r. III CSK 372/14 LEX nr 1745578.) Interes prawny, o jakim mowa w art. 189 k.p.c. należy rozpatrywać w sferze oceny prawnej, a nie na płaszczyźnie ustaleń faktycznych. Bez wątplenia określone fakty mogą wskazywać na istnienie interesu prawnego, ale sam interes prawny jest kategorią prawną, a nie faktyczną. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 kwietnia 2015 r. VI ACa 934/14 LEX nr 1711583) Przepis art. 189 k.p.c. zezwala na poczynienie ustalenia co do prawa lub stosunku prawnego, a nie faktu, nawet jeśli fakt ten ma doniosłość prawną. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 marca 2015 r. V ACa 712/14 LEX nr 1668597)

Interes prawny istnieje wówczas, gdy występuje stan niepewności co do istnienia stosunku prawnego lub prawa, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia tej niejasności i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, definitywnie kończąc trwający spór albo prewencyjnie zapobiegając powstaniu takiego sporu w przyszłości (wyrok SN z dnia 20 maja 2011 roku, II PK 295/10, Lex nr 898699, wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2010 roku, II PK 342/09, Lex nr 585783). Interes prawny istnieje nie tylko wtedy, gdy chodzi o obecne stosunki prawne i prawa, ale także wówczas, gdy dotyczy przyszłych, ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw (wyr. SA w Warszawie z 9.7.2014 r., I ACa 141/14, L.). Interes prawny jest to stan, w którym po pierwsze nie istnieje inny środek prawny, przy użyciu którego powód uzyskać może skuteczną ochronę, a po drugie, orzeczenie wydane na podstawie art. 189 KPC taką skuteczną ochronę zapewni. Powszechnie przyjmuje się, że możliwość wytoczenia powództwa

o świadczenie co do zasady wyklucza po stronie powoda istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie naruszonego prawa lub stosunku prawnego. /I ACa 205/18 - wyrok SA Lublin z dnia 23-01-2019/

W orzecznictwie powszechnie wskazuje się na brak interesu prawnego w ustaleniu stosunku prawnego, w sytuacji, gdy powód ma możliwość dochodzenia roszczeń z określonego stosunku prawnego w drodze powództwa o świadczenie, chyba że ze spornego stosunku prawnego wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest jeszcze aktualne. Jeżeli powodowi przysługuje dalej idące powództwo o świadczenie, to w zasadzie nie ma on interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2015 r. V CSK 640/14 LEX nr 1766003). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 czerwca 2006 roku (I PK 250/05, Lex nr 192076) powyższemu pogładowi należy przypisać znaczenie zasady, od której istnieją wyjątki. Decydujące w tym zakresie powinny być właściwości stosunku prawnego.

Zgodnie z ogólną regułą dowodzenia wyrażoną w art. 6 k.c., wszelkie przesłanki wskazane w art. 189 k.p.c. winien wykazać powód. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 marca 2015 r. I ACa 55/15 LEX nr 1682878)

W ocenie Sądu II instancji, na gruncie rozpoznawanej sprawy, powód nie wykazał jaką ochronę w sferze prawnej uzyska przez samo ustalenie, ewentualnego, wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresie zatrudnienia u pozwanego od 15 września 2009 r. do 31 grudnia 2013 r. Samo ustalenie tych faktów prawnie doniosłych, nie wiąże się z żadnymi dalszymi skutkami, których realizacji powód nie mógłby uzyskać, w drodze , i w terminie, zgłoszonego powództwa o sprostowanie świadectwa pracy czy, w przyszłości, żądając prawa do emerytury w drodze odwołania od decyzji organu rentowego w tym przedmiocie. Ustalenie pracy w szczególnych warunkach, nie może powodować żadnych innych skutków niż te zabezpieczane w drodze ww powództw o świadczenie. W związku z tym, nie istnieje interes prawny powoda w dokonaniu żadanego ustalenia, skoro ewentualne przesłankowe stwierdzenie faktu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, w spornym okresie, w procesie o emeryturę w całości zabezpiecza jego prawne interesy z tym związane.

Orzekając w powyższy sposób, Sąd Okręgowy miał, przy tym, na uwadze, iż roszczenie o sprostowanie świadectwa pracy generalnie nie wyłącza interesu prawnego w ustaleniu rzeczywistej treści stosunku pracy (art. 189 k.p.c.) - zob. wyrok z dnia 2 czerwca 2006 r., I PK 250/05, OSNP 2007, nr 11-12, poz. 156. Niemniej jednak nawet przyjęcie, iż domagając się ustalenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach powód de facto takiego ustalenia treści stosunku pracy się domagał – nie czynią wniesionego powództwa uzasadnionym. De facto, bowiem, w przedmiotowej sprawie, interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie faktu wykonywania przez powoda pracy w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o wadze pow. 3,5 t., nie występuje.

W ocenie Sądu II instancji, wywody apelacji - co do istnienia interesu prawnego w wytoczeniu powództwa – gdyż powód nie może usunąć niepewności co do treści stosunku prawnego w drodze powództwa o świadczenie ani o ustalenie prawa do emerytury w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, bowiem nie osiągnął wymaganego ustawą wieku, a ma jednak prawo do usunięcia stanu niepewności na przyszłość - nie mogą zostać zaakceptowane. Apelujący w tej materii nie przedstawia żadnej argumentacji, która podważałaby skutecznie prawidłowość wydanego w sprawie rozstrzygnięcia.

W świetle ugruntowanego już orzecznictwa **brak jest bowiem interesu prawnego w żądaniu przez byłego pracownika ustalenia wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach** (wyr. SN z 3.11.1994 r., I PZP 45/94, OSNP 1995, Nr 6, poz. 74; wyr. SN z 10.6.1999 r., II UKN 686/98, OSNP 2000, Nr 17, poz. 656; wyr. SN z 13.4.1999 r., I PKN 5/99, OSNP 2000, Nr 12, poz. 462).

Po pierwsze – czego w ogóle nie zauważa apelujący - warunki pracy należą do stanu faktycznego (dowodowego). Czym innym jest interes prawny, chodzi wówczas o kwestie prawne, a nie faktyczne (art. 189 KPC). /II PK 273/17 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 11-12-2018/.

Po drugie – na co słusznie wskazywał już Sąd I instancji - skoro kwalifikacja określonej pracy, jako wykonywanej w szczególnych warunkach, dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu

przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, a w dalszej kolejności w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego, to pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 KPC, niezależnie od tego, przeciwko komu (pracodawcy, czy organowi rentowemu) skierował pozew. /II PK 93/18 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 16-05-2019 a także orzecznictwo powoływane przez Sąd I instancji por postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r. I PK 108/11 LEX nr 1215409 z uzasadnieniem /

Bezsprzecznie należy zgodzić się z zapatrywaniem Sądu I instancji, że brak interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy (ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach) wynika z tego, że organ rentowy samodzielnie ustala okresy przebyte w ubezpieczeniu i inne przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, bowiem całokształt postępowania dotyczącego nabycia prawa do świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do tego organu zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., I UK 245/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 57/. Nawet jeśli zachodzi stan niepewności co do treści stosunku prawnego w zakresie wykonywania pracy w szczególnych warunkach przez powoda to nie zmienia to faktu, iż usunięcie niejasności w tym przedmiocie warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, możliwe jest tylko w postępowaniu przed organem rentowym. Wobec tego tylko na tej drodze strona powodowa może uzyskać pełną ochronę swoich prawnie chronionych interesów.

W sprawie także na etapie apelacji bezspornym jest, iż ustalenie pracy w szczególnych warunkach ma właśnie przede wszystkim posłużyć powodowi w przyszłości do uzyskania emerytury pomostowej.

Tymczasem pracownik nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa przeciwko swojemu (byłemu) pracodawcy o ustalenie istnienia stosunku prawnego, jak również o ustalenie jego treści (np. że praca była wykonywana w szczególnych warunkach), jeżeli wytacza takie powództwo wyłącznie w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć pozyskaniu dowodów lub potwierdzeniu faktów prawotwórczych mających znaczenie w innym postępowaniu, w szczególności w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Pracownik nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa przeciwko byłemu pracodawcy o ustalenie, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych w celu ubiegania się o emeryturę w obniżonym wieku (art. 189 KPC). /I PK 229/17 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 24-01-2019/

W ocenie sądu II instancji brak też podstaw do uznania, iż zgodnie z zapatrywaniem apelacji przedmiotowe powództwo nie miało służyć uzyskaniu ww. dowodów niezbędnych w ewentualnym przyszłym postępowaniu o ustalenie uprawnień powoda do uzyskania emerytury pomostowej. Powyższe twierdzenie jest oczywiście w całości sprzeczne z twierdzeniami powoda podnoszonymi w procesie, w których wskazywano wprost, iż uzyskanie wyroku ustalającego ma służyć usunięciu niepewności co do rzeczywistych okoliczności wykonywania przez powoda pracy w warunkach szczególnych istotnych w postępowaniu emerytalnym. Mało tego w apelacji sam skarżący wywodzi, że choć wyrok ustalający może nie być wiążący w postępowaniu dotyczącym emerytury pomostowej to i tak mógłby stanowić dowód rozstrzygający okoliczność świadczenia przez powoda pracy w szczególnych warunkach (art. 244 kpc). Tym samym wskazane zarzuty nie mogą zostać uznane za skuteczne. Bez względu bowiem nie ma interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. strona domagająca się ustalenia stosunku prawnego lub faktów prawotwórczych, od których zależy jej prawo do świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 marca 2013 r. LEX nr 1298923). Ponadto nie należy tracić z pola widzenia, iż prawomocne wyroki sądów powszechnych wydane na podstawie art. 189 KPC wiążą wprawdzie stosownie do art. 365 KPC także organy państwowe, ale nie zastępują aktów i czynności tych organów (wyr. SN z 13.10.2017 r., I CSK 20/17, L.). Ustalenie faktu wykonywania pracy w warunkach szczególnych będzie więc leżało w gestii organu rentowego.

Nie sposób dojść też do przekonania, iż powód ma interes prawny w ustaleniu wykonywania prac w szczególnych warunkach - jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony bowiem wobec zapisu w świadectwie, że świadczył pracę jako kierowca nie może powoływać się na doświadczenie zawodowe jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, nadto w przypadku braku takiego ustalenia chcąc uzyskać prawo do emerytury pomostowej będzie musiał świadczyć pracę w warunkach szczególnych w dalszym ciągu.

Mając powyższe na uwadze, podnieść należy, iż powyższe nie ma nic wspólnego z ustaleniem istnienia stosunku prawnego lub prawa a jedynie określonych okoliczności faktycznych. Ponadto nie istnieją żadne przeszkody natury faktycznej ani prawnej by powód powoływał się na doświadczenie w pracy kierowcy o macie pow. 3,5 tony skoro faktycznie taką pracę wykonywał.

Bez wpływu na wynik orzeczenia, pozostaje też okoliczność, że ustalenie, iż powód wykonywał pracę w szczególnych warunkach w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony wpływa także na jego uprawnienia z tytułu renty, w razie jej pobierania, nieustalenie zaś zgodne z żądaniem powoda spowoduje negatywne skutki dla S. S. (1) w postaci uzyskiwania renty w niższej kwocie. Podnieść należy, iż także w tym zakresie interesy powoda będą mogły być odpowiednio chronione w drodze określonego powództwa o świadczenie poprzez wniesienie stosownego odwołania od decyzji organu rentowego w tym przedmiocie. A zatem z uwagi również na te okoliczności powód nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa.

Całkowicie chybione są też apelacyjne zarzuty, wskazujące na nieuprawnione oddalenie przez Sąd roszczenia alternatywnego powoda o wydania nowego świadectwa pracy, alternatywnie sprostowanie świadectwa pracy, podczas gdy termin wskazany w art. 97 k.p. dla pracownika do złożenia odwołania jest terminem instrukcyjnym, a nadto niezłożenie odwołania, a wprost, wystąpienie z pozwem do Sądu, nie stoi na przeszkodzie merytorycznemu rozpoznaniu sprawy.

Odnosząc się do powyższego, wskazać należy, iż terminy przewidziane w art. 97 § 2¹ k.p. są terminami prawa materialnego, stąd oddala się powództwo, gdy pozew został wniesiony po upływie terminów określonych w tym przepisie, jeżeli ich nie przywrócono. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2009 r. II PK 156/09). W razie przekroczenia przez pracownika bez jego winy terminu wystąpienia do sądu o sprostowanie świadectwa, sąd na jego wniosek przywróci ten termin (art. 265 § 1 k.p.). Wystąpienie przez pracownika z powództwem po terminie należy traktować jako zawierające w sobie wniosek o przywrócenie terminu (por odpowiednio SN w uzasadnieniu uchwały z dnia 14 marca 1986 r., III PZP 8/86.). Jednakże według Sądu Najwyższego (por odpowiednio wyrok z dnia 21 lutego 2002 r., I PKN 903/00, OSNP-wkl. 2002, nr 19, poz. 11) przy ocenie niedokonania czynności, bez winy pracownika reprezentowanego przez fachowego pełnomocnika należy uwzględniać wiedzę o konieczności zachowania należytej staranności przez tego pełnomocnika. Znaczne przekroczenie siedmiodniowego terminu do wniesienia powództwa w tym o sprostowanie świadectwa pracy mogą usprawiedliwiać tylko szczególne okoliczności trwające przez cały czas opóźnienia. (por odpowiednio wyrok SN z dnia 2001.11.22 I PKN 660/00).

W niniejszej sprawie – co potwierdza zgromadzony materiał dowodowy - powód rozpoczął postępowanie reklamacyjne domagając się sprostowania świadectwa pracy od pracodawcy kilka lat po rozwiązaniu stosunku pracy. Powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Pismem z dnia 29 stycznia 2019 r. pracodawca powiadomił pełnomocnika powoda o odmowie sprostowania świadectwa pracy poprzez wskazanie, że w okresie zatrudnienia wykonywał prace w warunkach szczególnych. Z roszczeniem o sprostowanie świadectwa pracy w tym zakresie pełnomocnik w niniejszej sprawie wystąpił jednak dopiero w dniu 20 maja 2019 r. tj. po upływie przepisanego do tego 7 dniowego terminu (art. 97 § 2¹ k.p. w brzmieniu obowiązującym w styczniu 2019 r.). Nie zachodzą przy tym żadne podstawy by uznać, iż złożenie pozwu ze wskazanym uchybieniem w przedmiotowej sprawie miało miejsce w okolicznościach, które powoda nie obciążają (art. 265 § 1 k.p.). Powód, dysponując fachowym wsparciem, winien dołożyć należytej staranności w dbałości o swe interesy i zgłosić roszczenia w przepisany do tego czasie. Zaniedbania, zaś, w tym przedmiocie, powodują, iż powód jako pracownik nie może dochodzić roszczenia o sprostowanie świadectwa pracy, a w konsekwencji, i wydania świadectwa pracy o, oczekiwanej przez siebie, treści. Z tych też względów zaskarżony wyrok, oddalający zgłoszone powództwo, i w tym zakresie, nie może zostać zmieniony.

Na marginesie Sąd Okręgowy zauważa, iż zamknięcie drogi do dochodzenia sprostowania świadectwa pracy ze względu na upływ terminów określonych w art. 97 § 2¹ KP, nie uniemożliwia korekty zawartych w nim stwierdzeń, dowód, bowiem, przeciwko stwierdzeniom, zawartym w świadectwie pracy, jako dokumencie, może być

przeprowadzony w każdym czasie, w ramach postępowania o konkretne roszczenie, także, po upływie terminów określonych w tym przepisie.

W ocenie Sądu w świetle poczynionych wszystkich powyżej rozważań także apelacyjne zarzuty naruszenia art. 227 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy, oraz art. 22 § 1 k.p. w zw. z art. 22 § 1¹ k.p. przez ich niezastosowanie, nie mogą się ostać. Sąd Rejonowy szczegółowo zbadał okoliczności sprawy i zasadnie doszedł do przekonania iż powód nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Natomiast brak interesu prawnego, jako przesłanki materialnoprawnej powództwa o ustalenie, skutkuje oddaleniem powództwa a limine. (wyrok s.apel. w Łodzi I ACa 1429/13 2014.04.29 LEX nr 1466842, wyrok s.apel. w Szczecinie I Aca 841/13 2014.02.20 LEX nr 1455644).

Zaskarżone orzeczenie odpowiada zatem prawu.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację strony powodowej, jako bezzasadną.

O zwrocie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję, Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. a wysokość wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego ustalił zgodnie z § 10 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 9 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz.265).

Agnieszka Gocek B. J. C.

J.L.